Yayın Adı : Dünya Sayfa : 1 Tarih : 16.12.2009
Ili : Istanbul Periyod : Günlük Tiraj : 55.026

Millet Meclisi'nde kadınların hem sayısı az, hem de etkinliği

Kadınlara seçme hakkı tanınmasının üzerinden 75 yıl geçti. 1935'te 18 olan kadın vekil sayısı, 2007'de 49 oldu. Türkiye'de ağır sorunları barındıran kadın-erkek eşitsizliği, siyaset alanında da kendini çeşitli biçimlerde hissettiriyor. Kadın vekillerle görüşen **DÜNYA** Mikro Politika, "erkek egemenliği"nin Meclis düzeyinde de etkisini koruduğunu belirledi. Canan SAKARYA-Özüm ÖRS ➤ **6'da**

Kadınlara seçme ve seçilme hakkının 75. yıldönümünde Meclis'teki kadın vekiller konuştu:

Temsil oranımız çok düşük kararlarda etkinliğimiz zayıf

Canan SAKARYA-Özüm ÖRS
ANKARA

Kadınlara yerel yönetim ve milletvekili genel seçimlerine katılma ve seçme hakkı tanınmasının üzerinden 75 yıl geçti. İlk kez 1935 yılındaki genel seçimde 18 olan kadın vekil sayısı, aradaki iniş-çıkışlarla, 2007'de ancak 49'a yükseltilebildi. Türkiye'de ağır sorunları barındıran kadın-erkek eşitsizliği, siyaset alanında da kendini çeşitli biçimlerde hissettiriyor.

Bugün TBMM'de görev yapan kadın milletvekilleri siyasi haklarını gerek parti grupları içinde gerekse TBMM'deki yasama faaliyetlerinde yeterli etkinlikle kullanabiliyorlar mı? Bu hafta aslında bu soruya cevap aramak istemiştik. Ancak, **DÜNYA** Mikro Politika'ya görüşlerini açıklayan vekiller, belki "parti disiplini" gereği bu soru çevresinde net konuşmaktan kaçındılar; ama, satır aralarında da olsa, siyasi hakların kullanımında gerek Meclis'te gerekse genel siyasi faaliyet ortamlarında karşılaştıkları sorunların ipuçlarını da verdiler.

AKP, CHP, MHP ve DSP'ye mensup kadın milletvekillerinin değerlendirmelerinden özet bir durum tespiti yapılacak olursa, varılacak ilk sonuçlardan biri şu: Türkiye'de sürekli tartışılan "erkek egemenliği" Meclis düzeyinde de etkisini koruyor. Bu etki, tüm yasama faaliyetlerine de bir şekilde yansıyor. En somut örnek uzun tartışmalardan sonra Meclis'te kurulan Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu. Kadın vekiller parti ayrımı gözetmeksizin bu komisyonun "kadın-erkek eşitliği" kavramı üzerine oturtulması için uğraş verdiler; ancak başarılı olamadıkları gibi, komisyon kurulduğu tarihten bu yana yasama faaliyetine dahil edilmiyor. Sözü daha fazla uzatmadan, sahiplerine bırakıyoruz. Ayrıca, Meclis'te görev yapan tüm kadın milletvekillerinin yasama faaliyetlerine ilişkin tabloları da **DÜNYA** okurlarının dikkatine sunuyoruz.

TBMM'nin kadın milletvekili karnesi

Seçim yılı	Parlamentodaki milletvekili	Kadın milletvekili	Toplam içindeki pay (%)
1935	395	18	4.6
1943	435	16	3.7
1950	487	3	0.6
1957	610	7	1.1
1965	450	8	1.8
1973	450	6	1.3
1991	450	8	1.8
1999	550	22	4.0
2002	550	24	4.4
2007	550	50	9.1

Bu yılın şubat ayında büyük umutlarla kurulan ancak adı bile tartışma yaratan "Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu" bir yıllık süreçte bekleneni veremedi.

[KADIN MİLLETVEKİLLERİNİN YASAMA KARNESİ]

Milletvekili	Parti/İl	Yasa teklifi	Soru önergesi
Nevin Gaye Erbatur	CHP / Adana	27	363
Fatoş Gürkan	AKP / Adana	4	---
Fatma Salman Kotan	AKP / Ağrı	2	---
İlknur İnceöz	AKP / Aksaray	3	---
Aşkın Asan	AKP / Ankara	4	---
Nesrin Baytok	CHP / Ankara	19	38
Zeynep Dağı	AKP / Ankara	5	---
Ayşe Akbaş	AKP/ Balıkesir	5	---
Ayla Akat Ata	DTP / Batman	6	42
Canan Candemir Çelik	AKP / Bursa	3	---
Selma Aliye Kavaf	AKP / Denizli	6	---
Gültan Kışanak	DTP / Diyarbakır	9	27
Aysel Tuğluk*	DTP / Diyarbakır	5	12
Fazilet Dağcı Çığlık	AKP / Erzurum	2	---
Özlem Müftüoğlu	AKP / Gaziantep	6	---
Fatma Şahin	AKP / Gaziantep	7	---
Pervin Buldan	DTP / Iğdır	5	22
Ayşe Jale Ağırbaş	DSP / İstanbul	16	173
Meral Akşener	MHP / İstanbul	3	---
Güldal Akşit	AKP / İstanbul	4	---
Necla Arat	CHP / İstanbul	12	16
Ayşe Nur Bahçekapılı	AKP / İstanbul	4	---
Nimet Çubukçu	AKP / İstanbul	3	---
Alev Dedegil	AKP / İstanbul	5	---
Halide İncekara	AKP / İstanbul	5	1
Canan Kalsın	AKP / İstanbul	3	---
Birgen Keleş	CHP / İstanbul	12	3
Nursuna Memecan	AKP / İstanbul	4	---
Özlem Türköne	AKP / İstanbul	3	---
Fatma Nur Serter	CHP / İstanbul	13	10
Edibe Sözen	AKP / İstanbul	3	---
Bihlun Tamaylıgil	CHP / İstanbul	7	19
Sebahat Tuncel	DTP / İstanbul	11	53
Canan Arıtman	CHP / İzmir	17	50
Şenol Bal	MHP / İzmir	15	22
Nükhet Hotar	AKP / İzmir	5	---
Güldal Mumcu	CHP / İzmir	1	---
Azize Sibel Gönül	AKP / Kocaeli	5	---
Ayşe Türkmenoğlu	AKP / Konya	5	---
Öznur Çalık	AKP / Malatya	6	---
Emine Ayna	DTP / Mardin	5	---
Gönül Şahkulubey	AKP / Mardin	4	---
Birnur Şahinoğlu	AKP / Samsun	5	---
Çağla Özyavuz	AKP / Şanlıurfa	4	---
Sevahir Bayındır	DTP / Şırnak	8	50
Dilek Yüksel	AKP / Tokat	3	---
Safiye Seymenoğlu	AKP / Trabzon	6	---
Fatma Kurtulan	DTP / Van	7	66
Gülşen Orhan	AKP / Van	4	---

(*) 5 yıllık siyaset yasağı ile milletvekilliği düşürüldü.

> Şenol Bal
MHP İzmir Milletvekili

Bizden, kadın milletvekilleri olarak hem ülke meseleleri hem de kadın olarak sorunlarının çözümü noktasında görev bekleniyor. Hepimiz bunun farkındayız. Ancak, ülkenin iktisadi, sosyal, siyasi ve kültürel bakımdan sıkıntılı ve tehlikeli süreçten geçtiği bir dönemi yaşıyoruz. Son aylarda 'Kürt Açılımı' adı altında başlayan, 'Demokratik Açılım'a dönüşen sonra 'Barış ve Kardeşlik Projesi' olarak ifade edilen; ama ülkeyi etnik gruplar hatta mezhepsel yönden ayrıştırmaya yönelik bu çalışmaların, son ortaya çıkan görüntülerle, ne büyük tehlikeleri ortaya koyduğu, milletimiz tarafından görülmüştür. Ekonomi tamamen perişandır. Kültürel ve sosyal alandaki dejenerasyon ve yozlaşmadan en fazla etkilenen kadınlar. Bu sıkıntılar giderilmeden, kadının siyaset ve karar mekanizmalarında sayısının artması, istihdamda daha iyi hale gelmesi, her gün şiddet görüntüsünün olduğu bir ortamda şiddetin önlenmesini azaltılmasını, her ne kadar gündeme getirsek de, ana mekanizmadaki ana sorunları gidermeden bunları konuşmanın çok fazla bir yaptırımı olmuyor. Kadın milletvekili olarak kendi adıma konuşuyorum; kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliğini her zaman her ortamda gündeme getirmeye çalışıyoruz; ama kadının görünürlüğü açısından son derece önemli olan istihdam her geçen gün düşüyor. Eğitim konusunda ilerleme çok fazla değil; toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda dünyada 109 ülke arasında 101. sıradayız. AKP iktidarı 8. yılına girdi; nerede ne yapıldı, sormak istiyorum. Ekonomik, sosyal ve siyasi tartışmaların yaşandığı; tüm kadınların, gelecek nesillerin güven içinde olmadığı, ipotek konulduğu bir dönemden geçiyoruz. Bu ülke bu şekilde devam ettiği sürece geleceğimiz çok iyi görünmüyor.

> Ayşe Jale Ağırbaş
DSP İstanbul Milletvekili

Kadına seçme ve seçilme hakkı Türkiye'de diğer ülkelere göre çok önce verildi. Ama maalesef kadının parlamentoda temsil edilmesi bakımından olumlu bir gelişim süreci yaşanmadı. Kadınların TBMM'deki oranı yüzde 9. Birleşmiş Milletler'in bir çalışmasına göre, kadınlar parlamentolarda yüzde 30 oranında temsil edilmiyorsa, karar mekanizmasında kadın yok demek. Bu çok anlamlı bir tespit. Türkiye'ye baktığımızda da karar mekanizmalarında, yerel yönetimlerde kadın sayısı çok az. Kadın evini, işyerini çok iyi yönetebiliyor; karar mekanizmasında karar organlarında çok az oranlarda temsil ediliyor. Bu aslında kadınların değil toplumun başarısızlığı; çünkü toplumun yarısı kadın ve erkekler olarak paylaşılıyor fakat temsil oranımızda bunu sağlayamıyorsak burada erkeklerin de hatası var. Kadının karar mekanizmalarında daha fazla yer alması gerekiyor. Bu konuda basına, siyasi partilere, sivil toplum örgütlerine görev düşüyor. Yönetimlerde konuya samimiyetle yaklaşan insanların bulunması gerekiyor. Ayrıca haklar verilmiyor, alınıyor; biz bunu başardıkça daha çok kadının karar mekanizmalarında yer aldığı bir süreçte sorunlarımız çok daha iyi çözülecek.

> Edibe Sözen
AKP İstanbul Milletvekili

Cumhuriyet tarihi boyunca Meclis'te kadın oranının yüzde 2.6 olduğunu görüyoruz, bütün oran bu. Demokrasi sürecinde kadının varlığı sadece parlamento ile sınırlı değil; bunun yanında kadınların sivil toplum örgütleri içinde görev yapmaları gerekiyor. Medyanın demokratikleşmeye katkısı çok önemli. Hem sivil toplum örgütlerinde görev dağılımı olarak hem de kadına yönelik STK'lara bakıldığında 1990'lı yıllardan itibaren arttığını; ama buna ilişkin oluşan kamuoyunun çok yeterli olmadığını görüyoruz.

Sürece bakarken; kadınların sadece seçim demokrasisinde değil, sürekli demokrasi içerisinde bulunmalarının önemli bir kazanım olacağını ve sorunların daha farklı şekilde ele alınabileceğini düşünüyorum. Ama, maalesef gazeteler ve medya kadının görüşlerini almaya yönelik zamanları da sadece bugünlerde tercih ediyor. Bu da ayrı ve önemli bir sorun. Oysa, siyasette ve sivil toplum örgütlerinde çalışan kadın her zaman siyasetin ve kadının bütün sorunları ile ilgili. Burada herkes sorumlu; kadın hareketlerine katkısı nedeniyle medyayı da önemsiyorum. Ama sadece 8 Mart'ta ya da seçme ve seçilme hakkının verildiği günlerde hatırlanmasını büyük bir handikap olarak görüyorum.

> Fatma Nur Serter
CHP İstanbul Milletvekili

Kadının seçme ve seçilme hakkı konusunda genelde konuşulan, kadına seçilme hakkıdır . Çok da tartışılır; milletvekili rakamları verilir ve bir de kıyaslama yapılır. Ben özelliikle kadının 'seçme hakkı' ile ilgili değerlendirme yapılması gerektiğini savunuyorum. Çünkü, 'seçme hakkı' doğrudan hangi partinin iktidara geleceğini; yerel seçimlerde belediye başkanlarını belirleyen çok önemli bir hak. Ama, Türk kadını seçme hakkını ne kadar kendi iradesiyle bilinçli bir şekilde kullanabiliyor, bunun üzerinde durmak gerekiyor. Genellikle bu hak eşlerin isteği doğrultusunda kullanılıyor. Köylerde kadın-erkek herkesin oylarını kimi yerde muhtar kimi yerde feodal düzenin ağaları belirliyor. Bu süreçte kadın seçme hakkını en kısıtlı ve en bağımlı biçimde kullanan cins olarak karşımıza çıkıyor. Bunun için kadının mutlaka siyasete ilgi duyması, kendi değerlendirmesini yapabilecek düzeye gelmesinde fayda var. Bu Türk siyaseti açısından çok önemli.

Kadının 'seçilme hakkı' dediğimizde; dünyada ülkeleri çeşitli kuşaklara ayırıyorlar, bizim verilerimiz Ortadoğu ülkeleri ile uyuşan kuşakta yer alıyor; en düşüğün bir üstü. Seçilen kadının ne yaptığına da bakmak gerekiyor; parti içinde yönetim fonksiyonunu üstlenebilme yüzdeleri ya da böyle bir makama getirilse bile burada ne kadar söz sahibi olduğu önemli. Bakıyorsunuz bazı siyasi partilerde, özellikle iktidar partisinde ön sıralara kadınlar oturtuluyor, yönetimde belli sayılarda yer verilmeye çalışılıyor ya da bakan atamalarında birden ikiye çıkarılıyor ama önemli olan kadının hangi konumlara getirildiği, ne kadar insiyatif sahibi olduğu ve hangi konularda kadın parlamenterlerin görüşlerinin alındığı.

Burada medyayı da işin içine katmak gerekiyor; çünkü kadınlar hep aile ile ilgili ya da böyle fantastik konularda; mesela Meclis'te koltuklar ne renk olmalıdır, gibi konularla gündeme getiriliyor; kadınların dış politika, ekonomi, savunma ile ilgili konularda görüşlerine ise çok nadiren başvuruluyor. Hatta birçok Batı ülkesinde önemli bakanlıkları kadınlar üstleniyor. Ben bunu bir süreç olarak düşünüyorum, bu süreç hem kadının daha fazla çabasını gerektiriyor hem de erkeğin kadını daha iyi tanıması ve birtakım hakları paylaşabilecek düzeye ve demokratik birikime sahip olması gerekiyor.

> Nesrin Baytok
CHP Ankara Milletvekili

Kadın milletvekilleri Meclis'te yeterince söz sahibi olabiliyorlar, demek isterdim; ama iktidar partisinin, Başbakan'ın kadına bakışı belli ve bu durum onların kadına bakışlarından kaynaklanıyor. İktidar partisinin anlayışı kadını kalkındırmaya ve güçlendirmeye önem veren bir anlayış değil. Bunu Sosyal Güvenlik Yasası'nın Meclis'teki görüşmeleri sırasında da yaşadık. Bu yasa çıkarılırken kadınların sosyal güvenlik haklarının iyileştirilmesi ve yeni haklar verilmesi gerekirken daha da geriye gidiş yaşandı; kadına dönük haklar 18 noktada geri alındı. Kız çocukları 18 yaşından sonra sigorta haklarından yararlanıyordu, dul kalırsa babanın annenin sigortasından faydalanabiliyordu; bunu kaldırdılar. Çeyiz hakkında bazı gerilemeler oldu. AKP içindeki kadın milletvekilleri de bu durumdan rahatsız olmalarına rağmen anlatamadılar. Siyasi irade bir konuya nasıl yaklaşıyorsa konu o yönde gelişiyor. Eğer siyasi irade olumlu yaklaşır, kadını geliştirmek yönünde tavır koyarsa, iş olumlu yöne doğru gidiyor. Eğer, dostlar alışverişte görsün, anlayışı varsa o zaman haklarda gerileme oluyor. Bunun göstergesi çalışan kadın oranı; istihdamdaki kadın oranı yüzde 33'den yüzde 20'lere geriledi. Eğer kadına farklı bir bakış açısı olsaydı 8 yıllık AKP iktidarında bu rakamlar bu seviyeye gerilemezdi.

> Canan Kalsın
AKP İstanbul Milletvekili

Kadınlar siyasette varlar; bunu sadece Meclis olarak görmemek lazım. Kadınlar kadın kollarında aktif olarak varlar; ama Meclis'te ve karar alma noktalarında kadına baktığımızda, oranlar düşük. Kadının siyasette bir yere gelmesine erkekler karar veriyor.

Bizim partimize baktığımızda MYK'da kadın oranları yüzde 20 civarında ve artarak devam ediyor. Diğer yandan, kadınların siyasete ısınmaları ve girmeleri için doğru örnekler olması gerekir.

Parti teşkilatlarına baktığımızda, kadının siyasete katılımı 'tavan' milletvekilliğinde ise 'taban' yapıyor. Kadınlar milletvekili olmak istediklerinde partilerde kararı verenler erkekler. Ama, kadınların siyasette yer almaları noktasında çok güzel örnekler de var. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan doğrudan teşkilatta, kadın kollarında çalışarak gelen kadınlar var; bunlar güzel örnekler, sayısı artarak devam edecek. Örnekler yanlış olduğu zaman kadın siyaseti tercih etmiyor. Siyasetin temizlenmesi noktasında kadının önemli bir rol üstlendiğini düşünüyorum.

> Nevin Gaye Erbatur
CHP Adana Milletvekili

Milletvekillerinin kadın veya erkek olması fark etmiyor. Tüm milletvekilleri hangi alanda nasıl çalışmak istiyorlarsa çalışabiliyorlar. Ayrıca Mecsil'te Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kuruldu. Kadın milletvekilleri, kadınlara yönelik çalışma yapmak istediklerinde, komisyon üyesi olmasalar bile, farklı konuları dile getirebiliyorlar. Buradaki mesele; kadın milletvekillerinin özel olarak kadınların eşitsizliğini dile getirip, kadın sorunları konusunda alınması gereken önlemlerle ilgili çaba sarfetmeleri . Kadın milletvekillerini çabaları sonucu değiştirilemeyenler ne dir, diye baktığımızda; Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulduğundan bu yana Meclis Başkanlığı tarafından tek bir yasa tasarı veya teklifi gönderilmedi. Oysa, bu komisyonun tüm yasa tasarı ve tekliflerini 'kadın-erkek fırsat eşitliği' açısından incelemesi gerekir. Çıkanlacak yasa kadın-erkek eşitliğine aykırı bir hüküm içeriyor mu ya da kadın-erkek eşitliğine ulaşmada ne ilave edilebilir, bunlara bakması lazım; komisyonun kuruluş amacı buydu. Ama maalesef bugün Meclis'te tartıştığımız yasalar komisyona gelmedi. Ben isterdim ki, bütçe bile bu komisyonda görüşülsün. Çünkü bütçelerin toplumsal cinsiyete duyarlı olarak yapılması gerekiyor; Avrupa Birliği de bunu istiyor. Bunu yapmadığımız sürece kadınları ilgilendiren konularda bir bütçe ayrılmamış oluyor. Örneğin, kadına yönelik şiddeti azaltmak için genelgeler yayımlanıyor; genelgenin uygulanması için gerekli bütçe yok. Belediyelere verilen bir görev var; nüfusu 50 binin üzerindeki belediyelerin sığınma evi açması gerekir, 'bütçemiz elvermiyor' diye açmıyorlar. Anayasa'nın 10. maddesi de 'Kadın- erkek eşittir, devlet bu eşitliği sağlamakla yükümlüdür' diyor. Devlet gerekli önlemleri almak zorunda. Ama, sonuç alabilmek için kadın, erkek bütün parlamenterlerin bu görüşte olması, birlikte karar vermeleri gerekir.